

Mánudagur, 14. mars 2016

Ákvörðun nr. 10/2016

Ósk A-stöðvarinnar ehf. um undanþágu frá bannákvæðum samkeppnislaga til að gefa út sameiginlegan ökutaxta fyrir leigubifreiðar sem aka undir merki stöðvarinnar.

I.

Samkeppniseftirlitinu barst erindi frá leigubifreiðastöðinni A-stöðinni ehf., (hér eftir „A-stöðin“), dags. 5. maí 2015, þar sem óskað er eftir undanþágu fyrir A-stöðina til þess að gefa út hámarksökutaxta fyrir leigubifreiðar sem aka undir merki hennar. Undanþágunnar er óskað á grundvelli 15. gr. samkeppnislaga nr. 44/2005, sbr. bannákvæði í 10. og 12. gr. sömu laga. A-stöðin starfar á höfuðborgarsvæðinu og á Suðurnesjum og hefur aðstöðu fyrir leigubifreiðastjóra bæði í Keflavík og í Hafnarfirði.

Forsaga þessa máls er sú að um langa hríð tóku leigubifreiðastjórar í landinu gjald fyrir akstur í samræmi við gildandi hámarksökutaxta. Hámarksökutaxti leigubifreiða var gefinn út af Bandalagi íslenskra leigubifreiðastjóra (BÍLS), að undangengnu samþykki verðlags- og síðar samkeppnisyrvalda á verðbreytingum.

Ákvörðun Samkeppniseftirlitsins nr. 4/2006, *Afnám á hámarkstöxtum leigubifreiða sem Bandalag íslenskra leigubifreiðastjóra gefur út*, sem birt var 7. febrúar 2006, kvað á um að frá og með 1. maí 2006 skyldi falla úr gildi áðurnefndur hámarksökutaxti fyrir leigubifreiðar sem gefinn hafði verið út af BÍLS. Áfrýjunarnefnd samkeppnismála staðfesti ákvörðun Samkeppniseftirlitsins með úrskurði sínum nr. 2/2006. Áréttað var í ákvörðuninni að eftir gildistöku hennar yrði fyrirtækjum sem rækju leigubifreiðar, þ.e. hverjum sem ætti og ræki leigubifreið, hvort heldur sem væri frá leigubifreiðastöð eða á annan hátt, leigubifreiðastöðum og samtökum leigubifreiðastjóra óheimilt að hafa með sér hvers konar samstarf eða samskipti um ökutaxta og önnur verðlagsmál eða annað sem færi gegn 10. og 12. gr. samkeppnislaga. Með þessari ákvörðun Samkeppniseftirlitsins var fallið frá því fyrirkomulagi að verðlagning fyrir þjónustu leigubifreiða væri miðstýrð.

Þann 30. júní 2006 birti Samkeppniseftirlitið ákvörðun nr. 23/2006 þar sem fallist var á ósk leigubifreiðastöðvarinnar Hreyfils um heimild til að gefa út hámarksökutaxta fyrir bifreiðastjóra á stöðinni. Heimildin var tímabundin og veitt með skilyrðum um hvaða aðilar tækju ákvörðun um hámarksökutaxtann annars vegar og um hvernig hann væri gerður sýnilegur farþegum leigubifreiðanna hins vegar. Með þessari ákvörðun Samkeppniseftirlitsins komst á það fyrirkomulag að leigubifreiðastöðvar gætu stundað samkeppni sín á milli með ólíkri verðlagningu fyrir þjónustu sína.

Í framhaldi af þessu hefur Samkeppniseftirlitið tekið aðrar sambærilegar ákvarðanir þar sem öðrum bifreiðastöðvum á höfuðborgarsvæðinu hefur verið veitt sams konar undanþága, þar á meðal A-stöðinni með ákvörðunum Samkeppniseftirlitsins nr. 49/2007 (þá Aðalstöðin), nr. 53/2008 og nr. 37/2011. Þá tók Samkeppniseftirlitið ákvörðun nr. 10/2007, þar sem eftirlitið hafnaði undanþágubeiðni Bifreiðastöðvar Oddeyrar, sem starfar á Akureyri og er eina leigubifreiðastöðin á því takmörkunarsvæði. Áfrýjunarnefnd samkeppnismála staðfesti þá ákvörðun með úrskurði sínum nr. 3/2007.

II.

Í 10. gr. samkeppnislaga kemur fram að allir samningar og samþykktir milli fyrirtækja, hvort sem þær eru bindandi eða leiðbeinandi, og samstillar aðgerðir sem hafa að markmiði eða af þeim leiðir að komið sé í veg fyrir samkeppni séu bannaðar. Í 12. gr. samkeppnislaga kemur fram að samtökum fyrirtækja sé óheimilt að ákveða samkeppnishömlur eða hvetja til hindrana sem bannað séu samkvæmt lögnum. Í 15. gr. samkeppnislaga er kveðið á um heimildir Samkeppniseftirlitsins til þess að veita undanþágur frá bannákvæðum 10. og 12. gr.

Að mati Samkeppniseftirlitsins er um tvo markaði að ræða í fyrirlögðu máli, annars vegar markað sem leigubifreiðastöðvar starfa á og hins vegar markað sem leigubifreiðastjórar starfa á. Þessir markaðir afmarkast báðir á sama hátt landfræðilega að mati Samkeppniseftirlitsins, þ.e. landfræðilegur markaður bæði bifreiðastöðva og bifreiðastjóra er að mati eftirlitsins hinn sami í þessu máli, sbr. reglugerð nr. 397/2003 með síðari breytingum þar sem kveðið er á um fjölda leigubifreiðastjóra á svonefndu takmörkunarsvæði sem nær yfir höfuðborgarsvæðið og Suðurnesin. Á þessu takmörkunarsvæði starfa nú sex leigubifreiðastöðvar. Þær eru: Bifreiðastöðin Hreyfill-Bæjarleiðir, Bifreiðastöð Reykjavíkur (BSR), Borgarbílastöðin, City Taxi, Taxi service og A-stöðin. Útgefin leyfi á takmörkunarsvæðinu eru 552.

Markaðshlutdeild A-stöðvarinnar á þessu takmörkunarsvæði er um 8,5%, sé tekið mið af fjölda leigubifreiða sem aka hjá stöðinni.

III.

Samkeppniseftirlitið telur að þær forsendur sem legið hafa til grundvallar þeim undanþágum sem leigubifreiðastöðvum á umræddu svæði hafa verið veittar til útgáfu hámarksökutaxta séu enn til staðar og eigi einnig við um A-stöðina. Vert er að taka fram að Samkeppniseftirlitið telur að úr ýmsu þurfi að bæta til þess að virk samkeppni fái betur þrífist á markaðnum. Að mati eftirlitsins má rekja helstu ástæður þess að eðlileg samkeppni fær ekki þrífist nægjanlega vel til þess laga- og regluverks sem gildir um leigubifreiðaaakstur hér á landi, sbr. álit Samkeppniseftirlitsins nr. 2/2007, *Samkeppnishömlur á markaði fyrir leigubifreiðar sem leiða af ákvæðum laga og reglna um leigubifreiðar*.

Með vísan til framanritaðs, og einnig með vísan til nánari umfjöllunar í fyrri ákvörðunum Samkeppniseftirlitsins um undanþágur af þessu tagi, telur Samkeppniseftirlitið forsendur til þess að veita tímabundna undanþágu í þessu máli á grundvelli 15. gr. samkeppnislaga.

Telur Samkeppniseftirlitið rétt að veita A-stöðinni heimild, með neðangreindum skilyrðum, til að gefa út og birta hámarksökutaxta fyrir bifreiðastjóra sem aka undir merkjum A-stöðvarinnar til 31. desember 2018. Skilyrði fyrir heimild þessari eru eftirfarandi:

- 1) Að ákvörðun um hámarksökutaxta fyrir leigubifreiðastjóra á A-stöðinni sé tekin af hagsmunafélagi leigubifreiðastjóra á A-stöðinni.
- 2) Að hámarksökutaxti sá sem ákveðinn verður af hagsmunafélaginu verði prentaður með stóru og auðlæsilegu lettri á spjald. Á spjaldið skal einnig fest auðkenni A-stöðvarinnar. Spjald þetta skal vera plastað þannig að allar upplýsingar sem á því standa séu undir plastinu. Spjaldið skal vera tryggilega fest á áberandi stað í leigubifreiðinni þannig að það blasi við farþegum hennar.

Fyrri skilyrðið hefur þann tilgang að tryggja að ákvörðun um hámarksökutaxta sé tekin af félagi leigubifreiðastjóranna sjálfra, en ekki af öðrum aðilum, s.s. leigubifreiðastöðinni sem veitir leigubifreiðastjórnum þjónustu. Síðara skilyrðið hefur þann tilgang að tryggja það, gagnvart farþegum, að sá taxti sem ekið er eftir sé að hámarki hinn samræmði taxti A-stöðvarinnar sem nýtur undanþáguheimildar Samkeppniseftirlitsins. Samkeppniseftirlitið telur rétt að benda á að berist stofnuninni síðar ósk frá A-stöðinni um að undanþága þessi verði framlengd enn frekar munu ofangreind skilyrði og hugsanlega önnur koma til skoðunar.

IV.

Ákvörðunarorð:

„Með heimild í 15. gr. samkeppnislaga nr. 44/2005 veitir Samkeppniseftirlitið leigubifreiðastöðinni A-stöðinni ehf. heimild til að gefa út hámarksökutaxta fyrir bifreiðastjóra sem aka undir merkjum hennar. Heimildin er veitt til 31. desember 2018 og er bundin eftirfarandi skilyrðum:

- 1) Að ákvörðun um hámarksökutaxta fyrir leigubifreiðastjóra á A-stöðinni sé tekin af hagsmunafélagi leigubifreiðastjóra á stöðinni.
- 2) Að hámarksökutaxti sá sem ákveðinn verður af hagsmunafélaginu verði prentaður með stóru og auðlæsilegu lettri á spjald. Á spjaldið skal einnig fest auðkenni leigubifreiðastöðvarinnar A-stöðvarinnar. Spjald þetta skal vera plastað þannig að allar upplýsingar sem á því standa séu undir plastinu. Spjaldið skal vera tryggilega fest á áberandi stað í leigubifreiðinni þannig að það blasi við farþegum hennar.“

Samkeppniseftirlitið

Páll Gunnar Pálsson